

takega, kar zna otrok na pamet, ne sme pisati, ker nima pred sabo pravilne besedne oblike.

Iz zgoraj navedenega vidimo, da se vrši prepisovanje lahko na dvojin način in sicer:

a) Prepisovanje 2—3 vrstic iz knjige.

b) Prepisovanje, oziroma izpisovanje gotovih besed, ki imajo kak splošen znak.

Prvi način prepisovanja je gotovo ena najtežjih nalog, ki jo smemo staviti na učenca. Mi ne zahtevamo pri tem prepisovanju samo to, da učenec vsako znamenje, vsako pičico natančno prepíše, ampak tudi to, da med prepisovanjem otrok nič ne popravlja, nič ne zbrise, nič ne prečrta. Učenec naj se uči gledati in zato ne sme besede samo enkrat, ampak večkrat pogledati in potem šele zapisati. Zato je tri vrstice brez najmanjše napake prepisati za učenca v I. šolskem letu zelo težavna naloga, posebno če ve, da bode tudi zaradi najmanjše napake grajan.

Drugi način prepisovanja, izpisovanje gotovih besed, ki imajo kak skupen znak, je za učenca znabiti bolj lahak in bolj prijeten; vendar mu dela tudi ta način težavo, ker sme le določeno število besed izpisati. Povedati mu pa moramo, da naredi za vsako besedo vejico.

Toliko v obče. Zdaj pa par praktičnih vzgledov, kako se razpravlja berivo v I. šolskem letu; vzemimo n. pr. črko r.

Pri tem berilnem sestavku imamo v Razinger-Žumrovem Abecedniku navedene te-le besede:

ra-ma, ra-na, u-ra, na-ra-va, o-ma-ra, itd.

a) Razgovarjanje pred čitanjem.

Rama je del roke. Oče nesejo vrečo žita na rami. Zadeni moka rju vrečo moka na ramo! (Take stavke naj otroci izgovarjajo najprvo posamezno, potem pa skupno.) — Otrok se je igral s stensko uro. Utež mu je padel na ramo in ga je ranil. Otrok ima rano na rami. Rana se mu je zacelila. — Ura visi na steni. Ura nam kaže čas. Ob osmi uri se prične pouk. Opoldne je dvanajst ura. Rana ura, zlata ura. Učenec mora rano vstajati. — Pozimi je narava pokrita s snegom. Narava spi. Pomladi se narava zopet vzbudi. Vsa narava je v cvetji. — Omara je sobna oprava. V omaro spravljamo obleko. Omara je lesena. Omara dela mizar, i. t. d.

b) Stvarna in slovnična razprava:

Kaj je rama? Koliko zlogov ima ta beseda? Izgovorite vsi to besedo in udarite pri vsakem zlogu s prstom ob klop! Koliko glasnikov ima prvi zlog? Koliko drugi? Katere? Imenuj mi vse glasnike te besede! Povejte nekaj stavkov, v katerih se nahaja beseda rana! Zamenjaj glasnik r z glasnikom m? Kakšno besedo dobiš? Zamenjaj glasnik m v drugem zlogu z glasnikom n! Kako se zove ta beseda? itd.

Na ta način se razloži v 2—3 polurah ena čitalna vaja stvarno in slovnično. Učenec mora najprvo besedo opazovati, potem počasi zlogovati, njen pojem vedeti in nazadnje pa opazovati znamenja. Ta način pouka učenca zelo utruja in zato, da zapopade oko način pisave, da postane vse to duševna last učenčeva, ne smemo nikdar preveč v eni poluri obravnavati. (Dalje prih.)

Kulturne slike s Kranjskega.

Spisal Jos. Ciperle.

50. Drugi prebivalci po Kranjskem.

raznih zemljepisnih knjigah je natančno določeno, kje se pričinja Dolenjsko in kje se končava. In ker bivajo po Gorenjskem Gorenjci, mislili bi, da tudi po Dolenjskem bivajo Dolenjci. Toda motimo se. Dolenjec noče biti Dolenjec. Dolenjsko se pričinja, kakor vemo, takoj vzhodno od Ljubljane, tedaj že pri Rudniku. Ali vprašaj Rudničana, je li Dolenjec, čul bodeš, da ni. Dobro, pojdi dalje. Prišedši v Šmarje, vprašaj Šmarca ravno tako, in odrezal se ti bode ravno tako, da ni Dolenjec. Pojdi dalje in dalje, pojdi skozi Stičino, Št. Vid, Trebnje, vprašuj in vprašuj po Dolenjcih, noben živ krst ne bode hotel biti Dolenjec. Pojdi še dalje v Novo Mesto, v stolico Dolenjskega, vprašuj: Ali ste tu Dolenjci? — Tudi tu bodeš čul: Nismo. Ali zvedel bodeš vsaj, da prebivajo tam pod Gorjanci Dolenjci. No, pojdi še tje in vprašaj istotako, in tam ti poreko: Mi smo Podgorci. Tedaj kakor vidiš, ljubi popotnik, na Dolenjskem ni Dolenjca.

Seve, ti Dolenjci imajo pa razna imena. Prebivalci cele šmarske kotline, akoravno zavijajo prav po dolenjski, so le Šmarci in drugega nič. Prebivalci okolo Lašič so vsi Lašičani, in oni cele Ribniške doline so Ribničani. No, ti naj imajo že svoje posebno ime, saj so, bi rekel, kakor Izanci prav posebno pleme. Ribničani so raztrošeni po celi zelji, med vsemi narodi, kakor izvoljeno ljudstvo. Njih opravilo je pa tudi isto, kakor izvoljenega ljudstva. Vendar razloček je pa le. Žid prodaja to, kar izdelajo drugi, Žid ni produktiven. Ribničan pa trži le s tem, kar je izdelal Ribničan. Ribničan tedaj proizvaja in prodaja. Vendar pri vsem tem, da se odlikuje v tem, da tudi proizvaja, si ni še noben Ribničan nakopičil tolikega bogastva, kakor marsikateri Žid, ki se je le mastil z žulji drugih ljudi.

Dalje so prebivalci celega sodnijskega okraja kočevskega Kočevci. Ti naj že bodo to. Saj tako ne mislijo, da živé na Kranjskem, ampak v posebni deželici, imenovani „Gottscheer Ländchen“, ali pa kar kratko in malo „Lont“. Tudi ti so raztrošeni po celi zemlji, kakor Ribničani, govoré svoj poseben jezik, ki je nekaka mešanica raznih nemških narečij. Pristen Nемеc ravno tako malo razume Kočevca, kakor Slovenec, a vendar se zanimajo dandanes Nemci z vso silo za Kočevce. Bog ne daj, da bi se kateri poslovenil. No, nam Slovencem ne bodo v dobiček, ako bi se tudi poslovenili. Nemcem pa so, posebno sedaj, ko se pripravljajo zidati oni most od Balthiškega do Jadranskega morja.

Sicer pa tudi v Novem Mestu ne čuješ dosti manj nemščine, kakor v Kočevji. Tudi Novomeščan vganja le prerad ta „šport“, da ogovarja vsakega tujca le v nemščini. In par nemških besed ti kmalo stlači v kak stavek pristen Novomeščan. (Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala te dni svoje knjižnice XI. zvezek. Ta številka je bila zaostala, ker zadnji njen že poprej izdani spehljaj nosi XIII. številko. Pričujoči XI. zvezek je Tomo Zupanovega „Naš cesar Fran Josip I.“ 2. natis. Drugi natis cesarjevega